

Testimonis entre els pobres

Recordem:

**El Germà Adrià
Mercè Fontanilles
Rómulo Zaragoza**

Col·lecció Testimonis

Secretariat per la Marginació

Col·lecció Testimonis

Secretariat per la Marginació
Num.1

TESTIMONIS
ENTRE ELS POBRES
N.1

El Germà Adrià
Mercè Fontanilles
Ròmulo Zaragoza

...en record

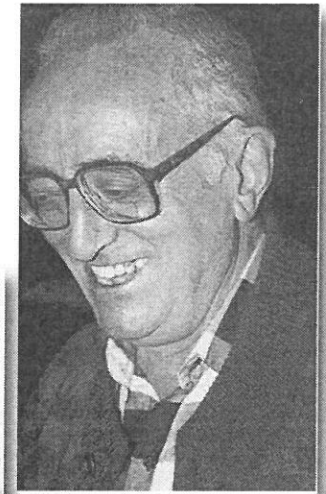
Testimonis entre els pobres, 1
Col·lecció Testimonis
Edita: Secretariat Diocesà per la Marginació
Barcelona, 2008

Recopilació de texts, Viqui Molins

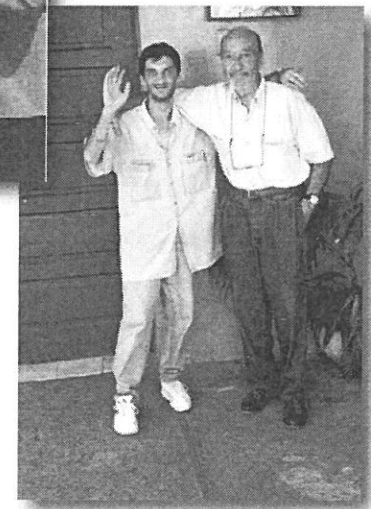
Impressió digital:
Mabel Copy
c/ Parlament, 51, baixos

08015 Barcelona

Testi

mo

nis

Introducció

La idea va sorgir en l'Eucaristia de comiat del germà Adrià. Al voltant de la taula de l'Altar de la parròquia de Sant Agustí hi havia persones de tota condició social, creients i no creients, laics i religiosos, però a tots ens unia un mateix motiu: agrair al Germà Adrià, el testimoni d'una vida lliurada als més pobres. Tot evocant la vida i les bones obres del Germà Adrià, els creients en Jesucrist, donaven gràcies al Bon Déu, el Déu dels pobres, per haver-nos donat una prova del seu amor, amor que s'havia manifestat en la sol·licitud que van rebre el més petits, per mitjà dels fets i paraules d'aquest deixeble de sant Joan de La Salle.

Poc temps després, acomiadaven en l'esperança de la Resurrecció en Mn. Pere Oliveres l'Apostolet; amb ell acomiadaven un capellà que va dedicar també la seva vida als més pobres. Algú em va comentar, en aquella ocasió: "si les parets de la casa pairal de Sants poguessin parlar, ens explicarien els sofriments, privacions i neguits personals que

aquest home, b, i peculiar va viure”, i tot per una dèria, dèria ben evangèlic, ajudar al pobre.

Però gràcia de Déu, l'Església que fa camí enmig nostre, s'ha vist estimada pel Senyor, qui ha suscitat servidors i servidores de l'Evangelí en el món dels marginats. El seu testimoni no és pot perdre, ha de ser llavor que susciti noves vocacions, en tots els àmbits del Poble de Déu. Com ens recorda la Carta als cristians Hebreus, 12: “Així doncs, també nosaltres, envoltats d'un núvol tan gran de testimonis, traquem-nos tot impediment, i el pecat que tan fàcilment ens subjecta, i llancem-nos a córrer sense defallir en la prova que ens és proposada. Tinguem la mirada fixa en Jesús, que ens ha de guiar pel camí de la fe i el qui la porta a la plenitud. Ell, per arribar a la felicitat que li era proposada, va suportar el suplici de la creu, sense fer cas de la vergonya que havia de passar, i està assegut a la dreta del tron de Déu. Tingueu present aquell que va suportar un atac tan dur contra la seva persona de part dels pecadors; així no us deixareu abatre, cansats i sense forces.”

La idea es va anar madurant en el Secretariat per la marginació. Calia fer quelcom per recordar aquests testimonis. L'Església de Barcelona no pot perdre la seva memòria. De bell antuvi, tinguérem clar que el nostre record era d'agraïment, però que no podíem organitzar cap acte d'homenatge, que ells des del cel se sentiren incomodes. S'optà per editar uns opuscles que es publicarien periòdicament de-

dicats a explicar les activitats dutes a terme, per algunes persones significatives.

Aquí teniu el primer d'aquests opuscles, dedicats a tres persones. El germà Adrià, Mercè Fontanilles i Rómulo Zaragoza. Hem volgut iniciar-los amb noms, potser no gaire coneguts pel gran públic, però molt presents en el camp del treball amb marginats. Cal agrair a Victòria Molins que hagi posat al servei d'aquesta publicació, tot el seu interès i saber, i els que la coneixen ja saben que no és poc

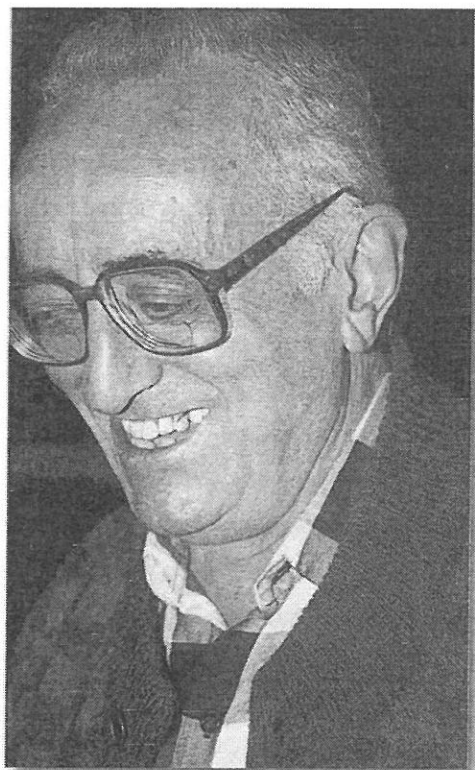
Són molts més. Us agrairíem que ens facilitéssiu noms i biografies de persones significatives, de segur que ens oblidarem de molts, ja quemolt sovint els que han dedicat a fructificar els seus talents entre el més pobres, ho han fet seguint el consell evangèlic, que la mà esquerra no sàpiga el que fa la dreta

A L'Evangelí Jesús ens diu amb tota solemnitat que Ell s'identifica amb el pobre, el famolenc, el despullat, l'immigrant. Els nostres biografiats van tenir, doncs, el privilegi, de veure al mateix Senyor present en els més pobres. Tant de bo que nosaltres i la nostra Església també el sapiguem veure. De segur que ells des del cel ens hi ajudaran.

Josep Maria Jubany
Delegat del Secretariat per la marginació,
de la Diòcesi de Barcelon

El Germà Adrià,

pobre entre els pobres de carrer

El Germà Adrià, pobre entre els pobres de carrer

Quan va morir el germà Adrià, molt conegut entre els pobres, els marginats i presoners, i en els serveis socials de Barcelona i d'arreu, la notícia anava de boca en boca i de revista en revista, i es recordaven anècdotes de tota mena d'aquest original educador de carrer. Avui volem deixar constància d'alguns d'aquests comentaris.

Cinc cèntims de la seva biografia

El Germà Adrià va néixer el 1919 a Guissona. L'any 1935 va iniciar, a Cambrils, el seu any de Noviciat, que es va veure interromput per l'esclat de la Guerra Civil, la qual va ser per a ell com un gran moment de reflexió i d'experiència del dolor de les persones. Va estar en un vaixell presó, al front de la Batalla de l'Ebre i als camps de concentració. Acabada la guerra va continuar el Noviciat, i el 1940 va poder emetre la seva primera professió religiosa. Després continuà els seus estudis civils i religiosos per tal de preparar-se com a mestre i catequista. Va emetre la seva professió perpètua a La Salle Bonanova, el 24 d'agost de 1946.

Va exercir com a professor a l'Escola La Salle de Cambrils (1941-1944), a La Salle Bonanova (1944-1949 i 1952-1957) i a La Salle Barceloneta (1957-1966), tot mantenint el contacte amb els barris més marginals de la ciutat, quan acompanyava els seus alumnes per tal que coneguessin les situacions de marginació. Entre el 1949 i el 1952 va treballar en la formació dels Germans

joves a l'Escolasticat de Cambrils.

Entre els anys 1966 i 1969 fou el Secretari del Germà Roqueta, Visitador, i entre 1969 i 1971 va exercir com a Visitador Auxiliar del Gmà. Ramon Grau, Visitador. Fou un temps de grans responsabilitats al Districte que va saber portar amb molta dedicació. Responsable dels Germans estudiants, responsable d'antics alumnes, impulsor de la revista Pax, promotor de grups apostòlics com la ULAC i moltes altres activitats.

Va dirigir obres molt significatives com l'Escola Proa del barri gitano de Sant Roc a Badalona, el centre de Protecció de Menors de Mollet (1971-74) i La Salle Port (1974-76); totes dedicades a nois en situació de pobresa material i espiritual. Durant l'any 1974 tingué un temps de renovació i reflexió en les sessions del CIL de Roma.

A partir de 1976, la seva dedicació es va centrar totalment en l'atenció als marginats com a educador de carrer i a l'atenció als empresonats de Catalunya i de tot Espanya, als quals visitava durant els estius. Normalment tingué la Residència Provincial com a comunitat de referència, tot i dedicant molt de temps a l'atenció de transeünts de la residència dels ALPS, a OBINSO, al Centre Obert Salvador Gavina i a tantes persones marginades que acollia contínuament pels carrers i els barris més pobres de Barcelona.

A la Residència Provincial trobà sempre un gran acolliment i comprensió per la seva activitat desbordant. Mai no li va faltar l'ajut moral ni econòmic de la Província, de les Comunitats, dels Col·legis La Salle i de molts benefactors que l'ajudaven també contínuament. No va tenir temps de descans i es va desviure per tots els més necessitats. La Generalitat de Catalunya va reconèixer la seva labor amb l'atorgament de la Creu de Sant Jordi. Però el seu millor premi va ser sempre l'agraïment i la simpatia de tots els més desfavorits d'aquest món, en els quals el Germà Adrià va saber veure sempre la persona de Jesús.

Va ser l'any 1996 que la Generalitat de Catalunya va concedir-li la Creu de Sant Jordi. La seva última voluntat va ser donar

el seu cos a la ciència. La seva mort va esdevenir quasi sobtadament el març de 2006

L'amic dels pobres

El Germà Adrià Trescents i Ribó, va ser un dels religiosos més emblemàtics en el camp de la lluita contra la marginació. Aquest religiós de La Salle nascut a Guissona va dedicar tota la seva vida als pobres i marginats, presos, ex-presos, prostitutes, malalts de la Sida, alcohòlics i drogoaddictes...

No deixa de ser si més no curiós que el dia que moria, el 17 de març de 2006, es va conèixer el fet que el president Maragall lliurava el merescut Premi Internacional Catalunya al bisbe català Pere Casaldàliga, un home que s'ha lliurat amb cos i ànima als pobres del Tercer Món.

El germà Adrià, va treballar incansablement amb el Quart Món, una realitat desconeguda per a moltes persones quan va començar, als barris de Barcelona i de l'Àrea Metropolitana. Sempre amb un somriure als llavis, fins i tot en les situacions més colpidores, atenia tots els qui se li acostaven.

Pel matí voltava per Ciutat Vella i "rebia visites" als bars de la zona. Després, anava a les presons i els transmetia afecte, esperança i calidesa humana.

El cap de setmana s'ocupava dels presos de permís i contestava les cartes que rebia de totes les presons.

A l'estiu, per comptes de descansar, visitava presos que estaven escampats per totes les presons espanyoles; aquestes eren les seves vacances. Justament va patir una embòlia quan sortia de la presó de Lleida.

No va ser fàcil la seva vida, perquè de vegades el seu testimoni resultava molest. Només cal llegir les memòries anua-

ris que redactava personalment, on explicava amb tot detall les persones ateses i els casos més impactants. A conseqüència d'una anècdota explicada en una conferència, que va ser tergiversada per una crònica periodística, va patir un autèntic calvari personal i no li va ser concedit un important guardó que l'anterior Síndic de Greuges, Anton Cañellas, havia demanat com a reconeixement per a la seva trajectòria personal. En un últim gest de generositat, el germà Adrià va decidir donar el seu cos a la ciència i per això no va haver-hi enterrament.

El germà Adrià, signe de contradicció

(De la revista *Foc Nou*)

Jaume Botey

L'any 1992, Jaume Botey va fer una de les primeres entrevistes al germà Adrià Trescents. Repassava extensament els diversos àmbits de marginació en que el Germà Adrià acompanyava i aportava algunes reflexions avui encara plenament actuals. Pensem que és un dels millors documents per conèixer alguns aspectes de la seva dedicació als marginats. Ho recollim perquè fa una anàlisi dels sectors socials a que es dedicava, que el retrata tal com l'hem conegut tots...

LA PROSTITUCIÓ

“Ara, amb motiu dels Jocs Olímpics, s'estan fent disbarats molt grossos. S'estan fent bonics els barris, però de la gent no se'n preocupa ningú. Per exemple: la prostitució no la podran treure, i pots comprendre que en sóc partidari! Em fa molta pena que una noia amiga s'hagi de dedicar a la prostitució –són les millors amigues que tinc–, però no la trauran ni la podran traslladar

per decret. Ara se'ls ha ficat al cap també que volen traslladar les del barri xino o del camp del Barça a la Zona Franca, a un descampat en un lloc on no tindran ni seguretat ni protecció. Vaig encetar l'altre dia una recollida de firmes perquè no els tanquin els meublés del carrer Robadors. Tant de bo no hi hagués substitució. Però n'hi ha, i ara que no hi ha meublés, s'ocupen a les entrades de les cases.

Fa uns 10 dies jo era al Cosmos, un bar de les Rambles, parlant amb una noia de 27 anys, prostituta gitana o búlgara, amb la qual vam quedar molt amics, i en va venir una de la Barceloneta i va dir-li que acabava de fer 6000 pessetes. Com? “Mira aquella entrada, ¿ves un tí? Pues me ha dicho: vamos a olvidarnos de un meublé, que están muy caros, y te doy 6000 ptas.” Sempre és més higiènic un meublé per dolent que sigui que no pas una escala, una porta. El que és curiós és que tanquen aquests meublés barats però n'hi ha que, per 5 o 10 minuts, fan pagar 3500 ptes. i no els tanquen. Hi ha rumors d'embolics polítics per entremig. No ho sé!

Dretes i esquerres, pobres i gent que explota els més pobres; estem en una societat que passa olímpicament de tot el que és frustració, pena, marginació, dolor, sofriment, que només procura ostentació i procurar-se tots els plaers. Per desgràcia o per sort, a través de les prostitutes, sé moltes coses... fins i tot d'homes cèlebres, famosos políticament i, fins i tot, eclesiàstics famosos... Tinc algunes targetes que les prostitutes els han robat després del servei i que em deixen gelat. No és que m'escandalitzi... Però perquè aquests són els primers a qualificar amb menyspreu les prostitutes de “putes” i de tot el que no es mereixen?”

ELS PRESOS

“La presó és l'aberració més grossa de la societat moderna. Però també haig de dir que, sent com són tan terribles, les de Catalunya potser són les més ben portades... Però no serveixen de

res; bé, únicament per desfer les persones, per triturar, per fer-les-tornar boges, per tornar-les més dolentes o per anul·lar-les. Ningú es rehabilita a la presó. S'anul·len, es destrueixen. Conec xicots llestos, delinqüents dels anys 77-79-80 amb els quals podies parlar, discutir i, de vegades, els podies arribar a convèncer que no fessin més disbarats o atracaments. Però per aquells anys no hi havia droga. Ara tots ells han començat a drogar-se a les presons. La majoria ja estan amb la sida. Molts s'estan morint.”

SENSE SOSTRE

“Ara camina per aquí un noi que fa un mes ha sortit de la presó de Lleida. Té un germà de 34 anys que no el vol a casa seva. Quan el trobo, li pago una pensió durant 3 o 4 dies, però els diners també se m'acaben... I així contínuament, contínuament. Pertanyen a un grup abandonat. Obinso en pot atendre pocs, els Mercedaris igual... no hi ha res més. No deixes de pensar: 'quina societat busquem?, què s'ha de fer?' S'hauria de fer un gran esforç de prevenció per tal que la gent no arribés a aquests estats. La gran inversió hauria de ser de cara als infants, i els resultats es veurien d'aquí a 20 anys. Però això no interessa a cap partit, a cap força política, a cap. Les forces polítiques i les institucions volen poder dir: "Hem fet set presons, hem fet,..."

En canvi, hi ha gent particular que pel seu compte ajuda. Hi ha un bon home jubilat de Sitges que m'envia 25.000 pessetes mensuals, i que em va dir: 'Hermano, tengo seguro un retiro de más de 90.000 pesetas, tengo el piso de propiedad, soy mayor. Cualquier día moriré. Con 60.000 pesetas paso de sobras. Soy viudo.' No és una qüestió de diners però ajuden molt.

La majoria de nois que surten de la presó no han treballat. No tenen, per tant, l'hàbit de treball. Com es pot enquadrar aquest noi dins aquesta societat tan competitiva? Si han de treballar ha de ser durant vuit hores. Com resistiran? Abans se'ls hauria de donar tota una cultura del treball. Altres ho han fet a dins de la presó, en

un inhumà règim d'exploració. Van venir dos xicots de Lleida amb permís que estaven treballant fent caixes de cartró per 300 o 400 pessetes al dia. Ells contents, perquè guanyen una mica. Però quan se n'adonin, odiaran a tothom.”

ELS NENS

“Cada matí dono l'esmorzar a 60 o 70 nens del Raval al Centre Obert Salvador Gavina de Conde del Asalto. Hi vaig a les 7 del matí i ho preparo tot. A tres quarts de 8 ve el rector de Sant Pau, que és una persona meravellosa, i és el que s'encarrega del menjador. A les 8 solen venir una monja i una noia encarregades de rentar-los la cara, pentinar-los, canviar-los de roba... Aquests nens, a casa seva, no tenen cap visió de treball. Dels 70 que vénen potser hi ha dues o tres famílies que treballen amb una relativa regularitat. Els altres no viuen cap ambient del goig, de la dignitat del treball... La vida que els envolta és de prostitució, droga, alcohol, robatoris, tràfic de coses robades. Mentrestant, la societat resta tranquil·la. Mentre no ens robin pel carrer, la gent està tranquil·la. Als nens els dic: 'Chico no seas tonto. No robes 4.000 pesetas, aprende a robar 5 o 6 millones como mínimo y no te pasará nada.' I els ensenyo diaris amb notícies d'empreses, la notícia d'avui d'Ercross, que deuen 210 mil milions de pessetes i no els passa res. A l'Angel, un noi anormal que surt de la presó de la Roca, que viu a Robadors, que disposa d'una navalleta i robà 400 pessetes, li han caigut 4 anys, 2 mesos i un dia. Aquest pertorba la seguretat ciutadana.

Si alguns de la societat benpensant fossin sincers voldrien la pena de mort per eliminar-los. Ens molesten. La societat benestant es queixa que entren per una porta de la presó i surten per l'altra. Els voldríem sempre a dintre!, quan, en realitat, les presons estan plenes bàsicament de gent pobra. Dels presos que visito, que solen ser els més marginats, el 98 per cent no tenen l'Educació Bàsica acabada. Encara em trobo amb alguns analfabets.”

LA DENÚNCIA

“Procuero molestar poc. Faig poca denúncia. Si algun remordiment tinc és no haver sigut més dur amb les autoritats, no haver sigut més lluitador. Hauria hagut de fer més denúncia, més escrits als diaris. He fet una lluita però poc... global. Aquest és el meu gran interrogant. Hauria d’haver estat més lluitador de cara a les autoritats.

He llegit molt poc a Marx i als autors comunistes... Però aquesta era la meva gran esperança... Jo segueixo creient que és necessari el comunisme, que és més... més actual que mai. Ara, que s’hauria d’aplicar de debò... un comunisme amb ànima i cor cristià, un comunisme humanitzat amb el sentit cristià de la vida. I de l’Església no en parlem. Hauria de canviar del tot. No m’agrada criticar-la perquè l’estimo. Però avui per avui no és una manifestació de la bondat del Crist. És una institució que busca el poder per perpetuar-se. Igual les congregacions religioses... jo mateix he lluitat dintre de la meva, que és La Salle. Ara ja no, faig la meva vida, saben el que faig... i prou. Si tornés el fundador, amb el mateix esperit, faria una cosa molt diferent. No faria un institut perquè la gran tragèdia de les congregacions religioses és que, tot i que hi ha persones entregades, es converteixen en una societat anònima i es volen conservar... Església i congregacions religioses s’haurien de renovar a la llum de l’Evangeli. Cap dels fundadors les voldrien com ara són. Ni Jesucrist, l’Església. Per exemple, les intencions que es diuen a la missa són totes prefabricades, petites obres literàries boniques de sentir. El capellà que les va escriure va fer dir en quatre o cinc línies una cosa bonica. En canvi jo dic: ‘Ruego por M.ª Dolores, que en este momento se está muriendo del sida y no la está atendiendo nadie.’ Això no els agrada a alguns dels que estan al meu costat però és el que jo tinc al cap.”

SERVEIS SOCIALS

“Hauria d’haver-hi una planificació de serveis socials. Perquè a mida que creix la riquesa ostentosament creix també, i molt més, la pobresa, però l’amaguem. També hauria d’existir un programa que durés 2, 3 o 4 anys almenys, perquè estem canviant de programes a cada moment. Cal també revisar la feina que es fa. Hi ha qui es pensa que treballar amb marginals és ser-hi i ja està. Quan vinc aquí a l’Hospitalet, tots els caps de setmana, en part és per descansar i en part per treballar. Mantinc correspondència aproximadament amb uns mil presos de tot Espanya, que són els que vaig a veure durant les vacances. I cada cap de setmana escric de promig unes setanta cartes. Tinc també cada dia unes 20 o 25 entrevistes que anoto cada vespre en el diari i reviso aquí els compromisos dels caps de setmana. Seguir una mica persona per persona amb les seves necessitats demana una mica d’ordre. Si vols tractar bé al marginat has de ser organitzat.

Hauriem de ser molt conscients que el món marginat no té res a veure amb el nostre món, que l’has d’entendre i que has de revisar la feina contínuament.”

LA SOLITUD

“Els marginats agraeixen que passis pel seu costat i els donis 200 pessetes. Però agrairien molt més que poguessis seure al seu costat, xerrar, riure i jugar amb ells a escacs. La gent marginada diu que no hi ha cosa més terrible que la solitud enmig de la ciutat. Cada dia descobreixes coses admirables. Pots comprovar la capacitat i la voluntat de la gent. Sovint em pregunto què serà d’aquell pobre xicot que ara és a la presó; quan en surti, què farà?”

Mercè Fontanilles,

una contemplativa en acció

Mercè Fontanilles, una contemplativa en acció

Parlar de la Mercè Fontanilles és parlar de flors, muntanyes, cançons, rialles, acolliment i..., solucions inimaginables. Estimava molt la família i els avantpassats. Dedicà molts esforços i estalvis a la casa pairal de Puigpelat, i tenia il·lusió de fer-hi trobades d'amics i obrir-la a tothom. Tots els que la vam tractar i vam anar a la seva llar, recordem la ceràmica de Montserrat que tenia al jardí amb un verset del Salm 110: "Les obres del Senyor són grans. Qui les contempla, les estima".

Apunts biogràfics

La Mercè va néixer l'any 1933, al carrer Sant Gervasi. Era filla d'en Ramon i la Margarida i tenia dos germans, el Pere i el Joan. Ella era la mitjana. A casa seva acostumaven a dir que esperaven una nena i els va arribar una "geganta", perquè la Mercè era de talla gran i de tot en feia broma.

La seva família era molt senzilla. Vivien en una botiga, i hi venien estores, persianes, cordes, escombres, cistells. Refeien matalassos a domicili i, darrera la casa, al pati cobert, guardaven les catifes de la gent que, a l'estiu els les portaven perquè no s'arressin i tenir-les-hi guardades. Això era important, perquè els facilitava de tractar veïns més o menys situats i poder demanar favors per la gent que venia a casa de la Mercè buscant feina de minyona, relació amb algun metge, roba negra de dol, etc. La casa

era com una agència de solucions, de relació, d'acolliment. Eren molt creients, alegres, senzills i units. Una de les veïnes els va definir així: "tots eren de pedra picada".

La Mercè féu la Primera Comunió l'any 1939, al col·legi de les Mercedàries que cedien el local a la parròquia de la Bonanova, que no tenia edifici. Allà es féu filla de Maria i era molt "tràfec" passant la safata i donant una estampeta amb altres nenes que actualment ens han donat aquestes referències. Els dos germans van anar a La Salle per fer Formació Professional.

El pare i els fills assistien a l'Ateneu Catòlic de Sant Gervasi fent representacions de la Passió, els Pastorets i altres activitats. La Mercè acostumava a fer d'àngel de l'Anunciació.

A l'any 1954 el pare va morir al carrer, inesperadament, d'un atac de cor. La resta de la família van continuar dedicats a la senzilla botiga.

Quan la demarcació de la parròquia de la Bonanova va ser distribuïda en cinc parròquies noves, la família Fontanilles passà a Sta. Agnès, on la Mercè i els seus germans col·laboraren en tot.

Ja aleshores, juntament amb algunes amigues, dedicava els dies festius a visitar malalts tuberculosos a l'Hospital de Sant Pau i a algunes cases.

D'altra banda organitzava festes, i la seva presència era sempre esperada perquè era molt alegre i generosa. Quan l'any 1958 la Mercè va contraure també la tuberculosi i necessitava repòs, va passar la convalescència a casa d'uns oncles que tenien una habitació airejada i amb sol. La de casa seva era interior, i sempre estava plena del gènere de la petita botiga. La veritat és que sempre havien viscut amb molta senzillesa i austeritat.

Abans de la seva malaltia, l'any 1955, orientada pel Dr. Pere Calafell, que n'era veí, va començar a estudiar d'Assistent Social en el primer curs que s'iniciava de vespre a l'Escola Social de Barcelona. La Mercè no tenia gaire ganes d'estudiar i li va costar esforç, però hi havia molta ajuda i col·laboració entre companyes i professors i se'n va sortir.

A més del seu treball a casa i dels estudis, "ensenyada" per una infermera, posava injeccions a domicili, assistia a reunions de la JOC amb Mn. Ignasi Casas. Arreu destacava pel "seu estil" tan personal i positiu.

Acabats els estudis, el 1958 va començar a treballar d'Assistent Social a la cCasa Santa Eulàlia d'alta costura. Va canviar, després a Urgències de l'Hospital Sant Pau, passant més endavant al de Santa Coloma, que depenia de la Diputació, dedicant-se al tractament d'alcohòlics.

Va ser així com va anar especialitzant-se en la problemàtica de la marginació i les drogues.

Per aquell temps també va canviar d'habitatge. Ella i la seva mare van comprar un pis a través de la Cooperativa de Gràcia, a la Travessera de Dalt. Així és com va passar a pertànyer a la parròquia de Sant Miquel dels Sants, on a més de Càritas va iniciar l'espai de tractament d'afectats a causa de les drogues i dels seus familiars.

Gràcies al permís i a la bona acollida que li donà el rector de la parròquia, Mn. Ramón Boldú, es pot dir que allí es va iniciar l'obra de l'Estrep, en aquell despatx sempre obert.

En el nou pis on vivia, la Mercè va acollir a duess ties, vellehites i pobres, germanes del seu pare tot i que la mare posava moltes pegues per la feina i la convivència. Però la Mercè era tant generosa que gairebé obligava a ser-ho als altres.

L'any 1980 va ser operada de càncer i li van haver d'extirpar un pit. Llabor no feien quimioteràpia. Malgrat va superar-ho de moment, uns anys després li van tornar a operar i extirpar l'altre pit. Ja tenia metàstasi als ossos que l'anava minant.

Malgrat la seva malaltia va treballar fins als últims mesos donant la seva vida i la seva energia a l'Estrep, que durant aquells últims anys s'havia convertit en una oferta estable de serveis especialitzats, en un moment en què no ni'hi havia gaires.

Els últims tres mesos les monges Hospitalàries del carrer Elisa la van acollir a la seva residència. Allà la Mercè, que continuava

estimant i pensant en tothom va passar el seu Getsemaní en tots els sentits. Havia ja mort el Pare Serafi Alemany, tan estimat per ella des de la joventut. També Mn. Boldú que l'havia acollit a la parròquia als començaments de l'Estrep. Físicament també patia molt, però es negava a prendre calmants. Rebia moltes visites i atencions de tanta gent que l'admirava i l'estimava. Alguns li sentien dir davant de la proximitat de la mort que ella albirava: "quan costa de morir, Déu meu!"

Un dia em digué: "tu t'ho creus, tot això?". "Sí, Mercè" -li vaig respondre-. Ella va callar de moment, però acabà dient-me: "Si no fos veritat, la meua vida seria un fracàs i una estafa."

Com que era molt montserratina i mantenia una gran amistat amb el Pare Abat Cassià Mª Just, jo li vaig comunicar per telèfon el dia 23 d'abril de 1991 la gravetat de la Mercè pensant en la imminència de la seva mort. Malgrat que tenia programada la seva visita pel dia 25, donada la meua insistència, va venir aquell mateix dissabte 23. La Mercè estava lúcida i quedà molt consolada amb la visita de l'Abat i li va donar les gràcies.

Al dia següent, 24, Diumenge de Rams, la Mercè es trobava amb Déu que tant l'estimava i li havia regalat tants dons. Al·leluia!

La Missa d'enterrament va ser oficiada pel Pare Abad Cassià i 18 sacerdots més. Una gran comunitat d'amics i coneguts omplia la parròquia de Sant Miquel dels Sants. Tot varem escoltar emocionants la homilia del P. Cassià que explicava un munt d'anècdotes per ajudar-nos a saber "com són els sants". I com el bon Déu els somriu a ells i a tots nosaltres.

Si bé que la Mercè havia demanat donar el seu cos a la ciència, el metge va dir-nos que era un cos minat pels medicaments i la malaltia, i que no ho creia necessari. Va ser enterrada al Cementiri de Les Corts, al nínxol familiar.

Si l'haguéssim de definir, diríem que la Mercè era **UNA MÍSTICA EN ACCIÓ.**

M. A.

La seva personalitat

Les persones que la van conèixer la retraten així:

Per tots aquells que no van conèixer personalment a la Mercè, diria que, si alguna cosa impressionava fortament d'aquella dona alta i forta, tan bon punt la coneixies, era la seva penetrant i acollidora mirada que s'endinsava dins teu mentre et deia: "hola, estimat, com et va?". No sabia ben bé el perquè d'aquell efecte pacificador dels seus ulls i d'aquella veu, malgrat que greu, traspuant serenor i confiança a la vegada.

L'altra cosa que se'ns quedà a la memòria d'aquella la seva personalitat física és el seu ampli i net somriure. Malgrat entresis al seu despatx amb algun afer que et capfiqués, o vivint moments malhumorats i de poca broma, aquell somriure i aquella mirada que t'acollia et feia inútil qualsevol mecanisme de defensa contra "l'efecte Fontanilles" que volguessis activar.

Sorties d'aquell indret positivament i amb l'esperança que tot té una solució, i que solament ens cal voluntat per a cercar-la i una actitud positiva davant de les dificultats.

La seva professió

La Mercè Fontanilles desenvolupà la professió d'Assistent Social (avui dia en diríem Treballadora Social). I vull remarcar això d'Assistent, perquè per a aquella dona el treball era una vocació i una passió. Una manera de viure amb i pels demés.

Des de l'any 1972 va treballar a la Clínica Mental de Santa Coloma de Gramenet, on va col·laborar en la creació del Servei d'Alcoholisme.

Cap a l'any 1979, quan a Catalunya encara ningú no s'havia plantejat com s'hauria d'atendre una creixent població d'usuaris de drogues, bàsicament joves i amb molts de problemes familiars

i socials, la Mercè i altres professionals de la medicina i la psiquiatria, col·laboraren en la creació de l'SPOTT a la Diputació de Barcelona, convertint-se d'aquesta manera, en el primer centre de tractament de tot tipus de drogodependència a Catalunya, i en un dels primers a l'Estat Espanyol.

La seva feina consistia bàsicament en atendre a les persones afectades i a les seves famílies, tot ajudant-les a afrontar les dificultats legals, laborals, sanitàries, socials i psicològiques que aquestes persones anaven arrossegant cada dia per efectes de la seva addicció.

Veure-la rebent i escoltant a tota aquella gent, nois i noies marcats per l'heroïna, pares i mares atemorits davant de situacions que els superaven i no entenien, famílies trencades per causa de la droga, et donava una idea aproximada de com s'hauria d'entendre el treball d'assistència social a les persones. Prou sensible com per deixar aproximar a un problema, prou distanciament com per no afectar-se en desmesura, i molt professional per objectivar el cas.

L'Associació Estrep

A cavall entre 1986 i 1987, la Mercè i altres companys van impulsar amb molta empena i il·lusió, superant dificultats i entrebancs, l'Associació Estrep, de la qual en va ser vicepresidenta des de la seva fundació i fins al seu traspàs.

Durant molts anys des d'aquesta Associació ens va encoratjar dia a dia a tots nosaltres a treballar per poder pal·liar d'una manera eficient i eficaç les diferents problemàtiques que generen les drogodependències des d'una perspectiva humana, participativa i professional. Després, cap al final dels seus dies, malgrat el dolor i el sofriment d'una malaltia que la consumia, va participar en el procés de creació de la que, més endavant, i rendint-li un modest i merescut homenatge, s'anomenarà la Fundació Mercè

Fontanilla.

Coll de Nargó, La Masia, els diversos recursos humans que l'entitat va anar creant per atendre adequadament els nois i noies que patien les conseqüències de jugar-se-la amb les drogues, tenen encara fresca la memòria de les innombrables accions i atencions de què van gaudir per causa de les anades i tornades que la Mercè va gestionar perquè no els manqués mai de res. Quants voluntaris i quantes donacions es van rebre gràcies a les intervencions d'aquell "corcó" de dona, que t'insistia i insistia fins que assolía de tu allò que ella demanava (i sempre pels més necessitats!). I sempre amb aquell somriure a la boca.

D.D.

El seu testimoni

De profunda i arrelada vocació cristiana, el seu compromís amb l'Església fou exemple de coherència i de donació total.

Va arrancar hores d'on no n'hi havia per obrir despatx d'atenció a persones, a la seva parròquia de Sant Miquel dels Sants —on es va instal·lar la primera seu social de l'Estrep—.

Tardes i nits, aquell despatxet de parròquia restava obert per acollir tot tipus de demandes d'auxili.

Són molts els que poden donar raó del seu testimoni:

"Destacaria la seva entrega al proïsme que realitzà fins l'últim moment, fruit de la seva profunda convicció cristiana, de la seva fe en Crist, fe viva, lluminosa i contagiosa que vivia molt autènticament.

La seva vida interior i de pregària la portava molt sovint a buscar uns dies de "desert" on trobava, en un petit grup que portava aleshores el Pare Dausà. Va ser allà on descobrírem la Mercè contemplativa.

El Pare Cassià Mª Just, Abat de Montserrat per aquell temps

ens hauria pogut parlar molt d'ella, perquè tingué amb ell molt tracte no només espiritual sinó també apostòlic.

La seva dinàmica apostòlica li feia connectar molt amb la gent. Sabia escoltar i transmetre pau. Sovint ens feia tramesa del que ella en deia els seus "tresors", uns papers de coses que havia llegit i que acompanyava amb unes lletres seves. Era una veritable fan de l'amistat.

Pensant en la Mercè veig que en els nostres temps també hi ha vides extraordinàries que, malgrat la seva senzillesa, van obrint camins, influint en el seu ambient un testimoni. És quan falten quan ens adonem de què hem perdut i de la grandesa de la seva figura."

M. P.

La seva obra perdura

La Fundació Mercè Fontanilles és com la continuació d'aquell Estrep tan lligat a aquesta dona i a la seva incansable activitat social i apostòlica.

La Fundació Mercè Fontanilles de manejaements de serveis i d'iniciatives socials amb l'origen en L'Estrep (1987) va ser creada per ella l'any 1992, com a fundació assistencial. La seva seu social es troba ubicada al seu Centre Coordinador, al carrer de la Via Laietana, 54, del Casc Antic de la ciutat de Barcelona.

És una organització sense ànim de lucre, dedicada a l'atenció de les persones en els diferents àmbits dels serveis socials de la formació i inserció sociolaboral que, comptant amb equips humans qualificats, vol oferir un servei singular i de qualitat, de tipus assistencial, comunitària, interinstitucional i de col·laboració.

La gent que vam tenir la sort de conèixer i viure la Mercè, en destaquem la seva vitalitat, entusiasme, capacitat de treball, disponibilitat per ajudar i la capacitat de relació que li feia possible obrir moltes portes a l'hora de trobar i aconseguir recursos. Per la seva dedicació a les persones en situació de risc i la seva inicia-

tiva en els sectors dels serveis socials, etc. Però, si alguna cosa se'ns quedà impresa a la retina i al fons dels nostres cors seria la certesa que, gràcies a persones com ella, ara tantes i tantes facetes cristal·litzen, troben paraules per expressar-se, que trobem fets i records per exemplificar-se i, sobretot, testimonis per descobrir-les.

Gràcies, Mercè, per ser com vas ser, per ser més enllà dels temps el teu testimoni viu entre nosaltres..., i el teu sincer afecte. Mercè, fins que ens tornem a veure, un agraïment.

D.D.

... i el seu record

"Mercè Fontanilles, t'estimarem sempre".

Avui m'han dit que havies mort, que no hi ets. Tots sentirem tristesa i a tots ens dolrà la teva absència; potser eres massa bona per estar al nostre costat. Tu mereixies un altre món, un cel puríssim perquè eres diferent de tots nosaltres, car la teva bonesa, sensibilitat, tendresa i amor pels desvalguts que regalaves secretament, com d'amagat, ratllaven l'heroïcitat.

Tu no t'ho creies ni te n'adonaves, però senties i dedicaves el teu amor pregon als que veníem a tu esperançats cercant ajuda i enteniment; i tu ho feies, ens ajudaves comprenent-ho tot i entregant la teva pau, el teu afecte i el teu cor de santa amb altruisme i segura que encenies la torxa del retrobament, perquè el teu somriure, la teva fe i les teves paraules feien el miracle.

.....

Adéu, dolça amiga. Sempre més lamentarem el buit que deixa la teva absència i ens entristirà no poder veure la imatge viva de la teva persona. Però pels que t'estimem no moriràs mai, sempre viuràs entre nosaltres amb la nostra admiració.

Terri

**Carta de Mercè a una amiga l'últim estiu
Puigpelat, juliol 1990**

Estimada Montserrat:

*Desitjo que estiguis bé, que l'estiu i tot et sigui suau, que siguis feliç,
que et sentis ben estimada per Jesús, Maria i molts més, entre els
qui sóc jo.*

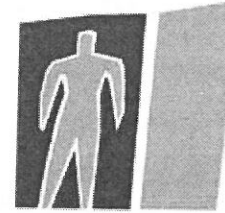
*Passo el mes a la casa de l'ària paterna, on va néixer. Gran i vella
però plena de records familiars. De la seva potència agrícola pas-
sada, només en resta l'aroma i les ruïnes que procurem remuntar. Dis-
poso de natura, com tu, de ramades, d'ocells cantaires, d'amistat
dels veïns, d'Eucaristia diària, de millorament físic... Per tantes coses
no paro de donar gràcies a Déu, especialment per haver decidit
allargar-me la vida una temporada més.*

*Que la Mare de Déu ens ajudi a ser fidels a l'amor del Senyor.
T'encomano salutacions a la Mre Maria Dolors, Maria Montserrat,
per a totes.*

*Per tu una abraçada de qui t'estima, i recorda sempre. Fes-ho
també tu per mi*

Mercè F.

fundació Mercè fontanilles

fundació Mercè fontanilles

<http://www.sinergia.org/fmf/>

Adreça: Via Laietana, 54 1r. Barcelona

Tel: 93 268 22 22 **Fax:** 93 310 04 83

Adreça electrònica: fundaciomf@sinergia.org

Àmbit d'actuació: Serveis socials i socio-sanitaris, àmbit
sociolaboral

Objectius:

L'abordatge de totes les problemàtiques socials que re-
quereixen especial atenció, donant prioritat a les derivades
de les drogodependències i altres addiccions així com aque-
lles que generen especial marginació.

Rómulo Zaragoza,

el “abuelo” estimat

Rómulo, “el abuelo” estimat

Fill dels fundadors del Cottolengo

Vaig conèixer el Rómulo al pis d'acollida Itaca. Des del primer moment em va impressionar la seva manera de ser i d'estimar. Sempre a punt, sempre sol·licit, sempre estimat. Però va ser després del seu traspàs inesperat quan vaig calibrar encara més el que Rómulo havia estat per molts dels marginats –especialment presoners– als que ell havia estimat i acompanyat.

De la seva vida

En Rómulo Zaragoza Carbó va ser testimoni de la generositat de la seva família. El seu pare, Rómulo Zaragoza va ser el fundador, amb el famós Pare Alegre, del Cottolengo de Barcelona. Allà hi havia ajudat a les Germanes en la seva joventut i durant molt de temps, anys després.

Després del Cottolengo, el seu primer lloc de treball pels més desafavorits va ser Intermón, on va començar de telefonista. Allà va estar-s'hi també uns quants anys.

Però va ser en el Quart Món, aquell de la marginació més radical, en va trobar la seva vocació de lliurament als altres. Els seus inicis en aquest món els trobem a Sant Joan de Déu.

Al final de la dècada dels vuitanta va aparèixer la sida com una malaltia no només mortal, sinó també amb una càrrega de

marginació i refús per part de la societat. Els primers malalts, quan encara es temia el seu encomanament d'una manera molt feixuga, van ser acollits amb amor per persones d'un carisma molt especial, com és Sor Genoveva.

Els Germans de Sant Joan de Déu, per la seva banda, van dedicar un pis de la Residència del carrer Cardenal Casanyes per atendre fins a la seva mort -en aquell temps gairebé inqüestionable- a aquest tipus de malalts.

Si als començaments la malaltia era atribuïda especialment als homosexuals, ben aviat es va veure que el mitjà habitual de transmissió eren les xeringues infectades dels addictes a l'heroïna o "cavall", com s'acostuma a anomenar.

La trajectòria habitual d'aquests malalts procedents del món marginat era la d'un recorregut que anava des del carrer, la presó, un pis d'acollida -del que aviat en parlarem -, la planta novena de l'Hospital del Mar o Sant Joan de Déu.

Va ser allà on en Rómulo va conèixer aquest món, s'hi va arrel·lar, i va acabar sent el braç dret de Sor Genoveva i el pany de llàgrimes de molts presoners dels tres centres penitenciaris de Barcelona: La Model, Quatre Camins i Brians.

La seva mort, impressionat per inesperada, va fer que tots els que l'estimàvem coincidíssim en el reconeixement de la seva bonhomia, del seu tarannà alegre i senzill, de la seva dedicació incondicional als més pobres, ell, la procedència del qual, molts haurien fixat de burgesa...

Anava a la presó model quan va caure ja ferit de mort al carrer. El van portar a l'Hospital i poc després moria. Va tenir la sort de passar directament del lliurament als germans pobres i marginats al lliurament als braços del Pare que el rebria amb aquelles paraules que Jesús ens va dir: "Vine, beneït meu, perquè estava malalt i tenies cura de mi, estava presoner i em venies a visitar..."

Els marginats i la família

En aquest petit recull de records de voluntaris que ens han precedit, hem volgut que hi hagi persones consagrades a Déu en la vida religiosa, amb la dedicació que aquest estat de vida permet, laics solters sense gaires compromisos familiars per causa del seu estat civil, i pares o mares de família que han de saber i poder conjuminar ambdues obligacions: la llar i els compromisos familiars i la seva dedicació als marginats.

És aquest un punt determinant en la vida lliurada als altres d'en Rómulo.

He parlat amb la seva família i he recordat alguns del diàlegs que jo havia mantingut amb ell a les primeries de la nostra experiència comuna. És difícil arribar a una postura equilibrada en aquest camp. En Rómulo la va aconseguir no sense patir, als començaments, una veritable lluita interna.

Per aquells temps recordo que jo, en una situació diferent -la de la meua vida religiosa dedicada a un altre tipus de tasca- també passava les meves dificultats per treure el temps lliure necessari per tal de dedicar hores a aquest món de la marginació. Va ser aleshores que en Rómulo em va parlar de les seves... Recordo, particularment, un Nadal, el dia de Sant Esteve, precisament, quan la vida de família a Barcelona és molt important. Aquell dia cap voluntari no podia quedar-se amb un malalt terminal de sida que s'estava morint -i de fet així va succeir aquell vespre-. En Rómulo va lluitar amb el seu desig d'anar amb la família, aplegada al voltant de la taula, i la necessitat de acompanyar en aquell moment transcendental el seu amic.

Quan passats uns quants anys, vaig parlar fa poc amb la seva família, les filles em van confessar la dificultat que tenien al començament per entendre aquesta dedicació del seu pare. A poc, a poc i, amb l'amor que en Rómulo els manifestava sempre, van tornar les aigües al seu lloc.

Crec que és important tenir en compte aquest aspecte de ve-

gades oblidat del voluntari laic i la seva vida de família.

Ara, als fills d'en Rómulo, i fins i tot als nets, els queda el record d'un home bo, que estimava la família, estava per ella i, al mateix temps, no dubtava a dedicar el seu temps de jubilat, sense cap mena de vacil·lació, als més necessitats. Aquest record és per a ells un testimoni i un estímul.

Els testimonis més propers: els presoners

M'ho va explicar una de les seves filles. És infermera i treballa en un centre de toxicomania. Allà hi coneix molts marginats que han caigut en aquest món tan desestructurat de la drogadoicció.

Un bon dia un d'aquells malalts li va parlar de "El abuelo". L'havia conegut a la presó i el recordava amb tanta estimació que a la seva filla li van emocionar les paraules que li dedicava.

Quan li va preguntar pel seu nom va confirmar allò que ja havia intuït. Llavors li va preguntar el noi si el coneixia: "I tant, li va dir la infermera, era el meu pare".

Des d'aleshores li dedica sempre totes les atencions, perquè és la filla de "el abuelo".

I és que així li deien últimament molts reclutes que esperaven cada setmana la visita d'aquell home que omplia les seves esperances.

Recordo que, dos anys abans de morir va tenir un ensurt quan li feien un cateterisme i durant uns mesos no va poder anar a la presó. ¡Com el van trobar a faltar els seus amics!

Vull començar amb la poesia que Miguel Burgos, un noi que el va conèixer i estimar a la presó Model, li va dedicar a la seva mort. Descriu molt bé com era aquell home que ell compara amb "El viejo Pino":

Como el viejo pino

Vio correr el tiempo con el viento y con la calma.

Creció entre ventiscas y nevadas.

*Mil aguaceros hicieron fluir su savia,
engrandeciendo sus altas ramas encrespadas.*

*Al final de su dilatada existencia,
la sabiduría y la experiencia lo engañaban
que, aunque llena de conocimientos se halla su ciencia,
creyó, en su soberbia, que éstas lo salvaban.*

*Desde su atalaya acompañó a otras vidas ya acabadas,
muerte y desesperanza e ilusiones malogradas.*

*Hoy el viejo pino, rodeado de bellezas pardas,
añora su tersura agrietada y olvidada.*

*En su larga vida sufrió muchas primaveras amargas,
y los veranos tórridos con sus vientos cálidos en liza
le fueron quemando y tronchando sus ramas.*

Aun así ríe feliz por saber que no fue vana su bonanza.

*Dejará en su lugar, casi a tientas, una gracia,
que henchida de orgullo el cielo alcanzase,
en aras del amor por una vida lograda,
esa tierna flor que su fruto sembrase.*

*Para la hoguera sus leños muertos,
que el viento del sur sus cenizas escampase
y así abonar los campos que le circundaban,
que con la fría escarcha de la mañana,
llenara de vida los valles, los llanos y la estacada.*

Que crezcan firmes en las tronchas, los cardos y la salvia.

*Queriendo que le calentasen las raíces que el viento
le agostaba.*

*Como los hombres que, después de una existencia rancia,
llena de esperanzas y desdichas y losas pesadas.*

*Legamos las costumbres a ese grupo
que comparte muchas almas,
sabiendo que, quienes nos aman,*

callaron nuestras penas, sonriendo al recordarlas.

*Pues, aunque son tan nuestras, tuyas serán
por incontables mañanas.*

*Como el viejo pino, solitario en la quebrada,
a ti te pido, naturaleza que me amparas.*

*Yo, que renazco vivo en muchos otros,
y que pereceré hoy, quizá mañana.*

*Que no quiero morirme, convirtiéndome en nada,
pues si caigo hoy es porque la vida lo manda.*

*Pero lo hago contento y esperando con añoranza,
que , aunque sólo fueras tú, me recordaras.*

Va ser aquest mateix noi el que va escriure, últimament, quan jo li vaig demanar, els seus records d'en Rómulo. Respectaré el seu llenguatge i la seva llengua:

El “padre” Rómulo

“Cuando conocí a Rómulo yo era bastante escéptico en cuanto al tema del voluntariado y la religión. No sé por qué vio un gran

potencial en mí debido a la mucha sensibilidad que según él invernaba en mi corazón.

Yo era entonces reactivo a creer en todas esas palabras con las que me machacaban clérigos, monjas y demás voluntarios de prisiones que nos visitaban continuamente en las galerías o cuando estábamos sancionados en celdas de castigo.

El caso es que con Rómulo, no sé por qué, se estableció un filing muy especial que, a la vez que me inquietaba, me atraía hacia él.

En el momento en el que Rómulo quería relacionarse conmigo yo atravesaba una etapa muy dura de mi vida en la que, realmente, el Evangelio y todo lo que estuviera relacionado con él (me era bastante difícil separar el tema religioso de la labor de los voluntarios con su labor apaciguadora y de resocialización) que, en mi ignorancia los unía de tal manera que era casi imposible que los pudiera evaluar independientemente; y, a su vez, en la unión tan incuestionable que merecen estos tan dignos personajes que nos los transmiten día a día.

He de reconocer que no le fue tan difícil hacerse conmigo como yo pensaba. ¿Por qué? Porque todo él desprendía tanto amor a las personas, que era imposible no notarlo y eso, en estos lugares en donde es como un maná incuestionable para tratar en este cajón de almas rotas, en el que, por desgracia, perdemos lastimosamente nuestra juventud o la vida entera.

Poco a poco me hizo comprender que, si bien no creía o era escéptico sobre temas dogmáticos, mi personalidad estaba a punto de experimentar un cambio impresionante en cuanto a conceptos y se establecería un camino simbólico hacia mi crecimiento espiritual, que

me haría comprender qué necesaria es una vida cotidiana enmarcada dentro del concepto y de la sensibilidad del cristiano creyente.

Al principio no podía comprender cuál era el mensaje primordial que me quería transmitir y confundía el tema del amor al prójimo con el amor de Dios hacia los hombres. Él me hizo comprender en su justa medida este mensaje y por ello le estaré eternamente agradecido. También por la paciencia que tuvo conmigo y el amor desarrollado en esa ardua labor que le hice acometer en mi proceso, ya que, durante mucho tiempo tuvo que padecer muchos desplantes e incluso insultos míos, a pesar de lo que representaba entonces en mi vida y en muchos de los que me rodeaban y se encontraban en la misma situación que yo o aún peor.

Hoy doy gracias a Dios por la paciencia que le concedió para lidiar con nosotros y la perseverancia que tuvo hasta conseguir el éxito aplastante que cosechó en este lugar en donde prima más el escepticismo y el desamor. Y aquí es donde no interesa todo lo que no sea el yo, seguido del yo y, por si sobra algo, el yo elevado a la enésima potencia .

Y ¿qué decir de su labor en Santa Lluisa de Marillac, esa fundación regida entonces por esa admirable luchadora en pro de los desposeídos y de los marginados, los drogodependientes y otros pobres desgraciados que pululan por nuestras calles, que es Sor Genoveva? Y es que en esta asociación desempeñó las funciones de mano derecha de su regidora y, desde allí encauzó en el camino de la inserción social a muchos y muchas personas perdidas.

Como yo, muchos alaban esta encomiable labor que devuelve las esperanzas en este mundo tan desarraigado de las “conductas”,

entre comillas, del perfecto ciudadano. No pretendo catalogar a los que entran en este grupo aludido, pues si bien es una sociedad tan ambigua, también he de reconocer que, mal que bien, este tipo de sociedad en la que nos toca vivir necesita de unas normas generales para la buena convivencia y, aunque no sean las leyes más correctas para ello, son medianamente aceptables, si las comparamos con las barbaries que se comenten en otros países. Bueno, me he apartado un poco del tema...

Rómulo era para la inmensa mayoría que teníamos la suerte de atraer su atención, su amor y su dedicación, como el padre que no teníamos o que, desde hacía muchos años no interactuaba en nuestra educación o, simplemente, en nuestras vidas. Era por eso por lo que todos lo teníamos en ese alto concepto de nuestra estima. Digamos que ejercía como un carisma patriarcal que tanto necesitamos por nuestras especiales circunstancias de desarraigo. También por eso algunos le dieron el nombre de “El abuelo”.

He de añadir que algunos de mis compañeros de tal manera lo habían idealizado que, cuando pasaban varias semanas sin que viniese -como ocurrió cuando su enfermedad- lo pasaban francamente mal, pasando incluso verdadera angustia.

Eso me ocurrió a mí en algunos momentos porque, en mi dilatada estancia por estos lares, llegué a crear una dependencia tal que a veces rayaba en impaciencia por tenerlo a mi lado.

De mi criterio sobre Rómulo habla claramente el poema que le dediqué cuando murió, basado en su entrega a los demás, “Como el viejo pino”.

En ese poema queda patente cuánto amor se ha de sentir hacia

los demás para dedicar toda una vida a favor de los desamparados.

Como es lógico pensar, su repentina desaparición supuso para mí, igual que para muchos presos un duro palo emocional. Sé que no se puede comparar al de sus familiares, pero para nosotros llegó a ser eso y más.

Jamás sería capaz de catalogarlo, porque para seres tan hermosos como él no hay epíteto ni calificativo con el que regalarle. Hoy por hoy, no se ha creado aún. Pero para cuantos le tratamos, aún sabiendo que no era religioso, fue y le recordaremos como “EL PADRE RÓMULO”.

Miguel Burgos

Un altre presoner ha volgut aportar el seu grà de sorra, fent-li aquest homenatge. Diu que li sembla, amb això, tenir l'oportunitat de donar-li les gràcies que mai li va donar suficientment.

Diu així:

“A mi queridísimo, gran, grandísimo amigo Rómulo, en paz descanse.

¡Rómulo, qué gran hombre! Tenía su mujer, sus hijos, sus nietos. Los quería mucho y, desde donde esté, les seguirá amando. Un hombre que, a pesar de tener una buena familia, “robaba” tiempo de estar con ellos para estar con otra familia: personas que en un principio eran desconocidas para él, pero a las que sólo les unía una cosa, una conexión: éramos personas con problemas de delincuencia, ladrones de todo tipo y maneras, todos pagando por nuestros pecados, nuestros delitos...

Y... ahí estaba él junto a nosotros: “A ti qué te pasa?”, “Y tú,

¿qué haces?”, “Contigo, ¿qué vamos a hacer?” No paraba: la Modelo, Brians, La Roca e, incluso si podía, Tarragona y Lérida. Pero siempre el mismo motivo, la misma misión, su misión: darnos ánimos sinceros, ayudarnos judicialmente, y ser “la mano derecha de Sor Genoveva”.

Nos daba aquellos caramelos que, dentro de la prisión, saben a gloria. Y, ¿quién no le había pedido un cigarrito de vez en cuando?

Y todo esto lo hacía quitándole tiempo a su descanso y la familia.

Hasta el final de sus días estuvo al lado del necesitado, y eso que todos habíamos cometido crímenes y por ellos estábamos pagando. Recuerdo que siempre nos aconsejaba que leyéramos la Biblia, y hacía que comprendiéramos ciertas frases que están allí.

Marcadamente religioso, pero nada estricto con nosotros, sino justamente lo contrario. Era muy comprensivo, porque, a lo largo de los años nos iba conociendo bien.

Rómulo, ¡qué gran hombre fuiste, que gran obra del Señor, que buen padre de familia y de los desesperados, de los presos, de los drogadictos sin futuro... Hay que recordar que también fuera de estas paredes no paraba de ayudar al pobre y al enfermo.... Recuerdo en especial su preocupación por los chicos con sida que vivían en un piso de acogida al que él iba. ¡Qué gran batallador de la enfermedad y la desesperación! ¡Qué ejemplo de hombre!

Rómulo, te quiero, te queremos y jamás serás olvidado. ¡Gracias!

P.D. Nunca pude decirte “GRACIAS” por todo lo que hiciste por mí, ¡qué pena!

Jordi Martí Basols

Indice

Introducción	5
El germà Adrià	9
Mercè fontanilles	19
Rómulo Zaragoza	31